

zisku (sb. n. s. čís. 202). Rozhodnými znaky služební smlouvy jsou, že jde o osobní a hospodářské podřazení zaměstnaného v organismu podniku zaměstnavatelova, zvláště o práci podle nařízení a dispozic zaměstnavatelových s jeho prostředky pracovními, o osobní povinnost zaměstnancovu a o jeho osobní nárok na práci (sb. n. s. čís. 7845 a 10402). Veškeré tyto složky vyplývají ze skutečností odvolacím soudem, jak svrchu uvedeno, zjištěných. Z tohoto zjištění vychází též najevo, že Pavel M. neměl podílu na zisku a na ztrátě v p o d n i k u žalovaného a že mu naopak byla jako odměna upravena peněžní částka podle rozsahu práce jím samým v podniku tom vykonané a proto nelze tu mluvit o společenské smlouvě po rozumu § 1175 obč. zák. Šlo-li o poměr služební, jak odvolací soud správně rozpoznal, podléhal Pavel M. pojistné povinnosti podle § 1 zákona ze dne 5. února 1920 čís. 89 sb. z. a n., jenž jedině se na něho vztahuje, neboť výjimky § 2 se na tento případ nehodí. Na tom, jak Pavel M. sám hleděl na svůj poměr k žalovanému, nesejde a jde jen o to, dlužno-li o b j e k t i v n ě uznati poměr služební. V souzeném případě by bylo šlo o nárok pozůstalé vdovy, zakládající se na zákoně o pensijním pojištění. Takový nárok je rázu veřejnoprávního, nejsa pouhým příslušenstvím nebo soukromoprávním důsledkem smluvního poměru mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem a proto nemohl býti tento nárok zkrácen dohodou mezi zaměstnancem Pavlem M-em (manželem žalobkyně) a zaměstnavatelem (žalovaným). Tvrzení, že se M. nároku na náhradu škody z opomenutí ohlašovací povinnosti žalovaného vzdal a že proto ani žalobkyně takového nároku nemá, proto neobstojí (sb. n. s. 5804). Ježto pak první soud, vycházející z mylného právního stanoviska, celou řadou námitek proti zažalovanému nároku se neobíral, postupoval odvolací soud správně, když rozsudek soudu první stolice podle § 496 čís. 3 c. ř. s. zrušil a věc vrátil tomuto soudu, by v těchto směrech jednání doplnil.

Čís. 12895.

Zákon o domovnících ze dne 30. ledna 1920, čís. 82 sb. z. a n.

Lze platně uzavřít smlouvu, podle níž se domovník zavazuje konati za úhrnkovou odměnu vlastníku domu za trvání domovníckého poměru i další služby k ryze domovníckým povinnostem nenáležící jen tehdy, jsou-li tyto zvláštní služby v úhrnkové odměně přiměřeně honorovány. Smlouva tomuto požadavku nehovící je podle § 879 obč. zák. nicotná. Domovník může se domáhati náhrady za tyto zvláštní úkony na druhé straně, jimiž je tato obohacena, prokáže-li, že všemi výhodami mu udělenými nebyl v náležitě výši odměněn, že mu totiž kromě úplaty za domovnícké práce bylo méně zapláceno, než činí mzda za tyto další úkony v místě obvyklá.

Domovník má nárok na klíčové proti vlastníku domu jen, šlo-li o lidi jeho domácnosti nebo takové, kteří na jeho příkaz, s jeho svolením nebo v jeho zájmu se měli dostavit do domu. Dotčený nárok domovníkův lze jinak upravit jen písemní smlouvou.

(Rozh. ze dne 7. října 1933, Rv II 195/32.)

Žalobce byl domovníkem u žalovaného spolku. Po odchodu ze služby u žalovaného domáhal se na něm žalobce zaplacení 22.088 Kč, ježto žalovaný spolek požadoval od žalobce zvláštní práce, které sice byly žalobcem vykonány, avšak nebyly žalovaným spolkem zaplacený a ježto podle příkazu žalovaného otvíral chovancům žalovaného spolku zdarma. Procesní soud první stolice žalobu zamítl. Důvody: Žalobce ujednal se žalovanou stranou koncem srpna nebo počátkem září 1924, že bude za měsíční úplatu původně 120 Kč, zvýšenou pak k žádosti žalobce v roce 1924 na 200 Kč a za bezplatné používání domovnického bytu o 1 pokoji a 1 kuchyni s přísl. se světlem a otopem konati za domovnického poměru obvyklé domovnické práce, zejména vytápění parní kotel, za tuhé zimy dva kotle ústředního topení, čistiti chodník před domem, třikrát do roka umývati okna a dvěře ústavu a podlahy, zahradu čistiti a polévati a konati práce zahradní a otevírati bezplatně domovní vrata chovancům ústavu. Žalobce sice udal, že podle ujednání se žalovanou stranou měl topiti jen pod jedním kotlem, čistiti chodník, dvakrát za rok vydrhnouti 85 oken, tři skleněné dveře, vchody a chodby bez pomoci služebných, zametati, postřikovati zahradu, otevírati a zavíratí domovní dveře a že jen na zvláštní příkaz Anny F-ové konal ostatní práce, jichž zaplacení se žalobou domáhá, a otvíral zdarma chovancům ústavu ve dne i v noci domovní dveře, a opírá žalobní nárok o § 6 odst. 2 a §§ 9 a 15 zákona o domovnicích ze dne 30. ledna 1920, čís. 82 sb. z. a n. Leč neprávem. Je sice pravda, že domovníci nejsou povinni bezplatně konati služby nevyžadované správou domu (§ 6 odst. (2) cit. zák.) a mají nárok ujednáním stran nevylučitelný a neobmezený na mzdu v místě obvyklou (§ 15 cit. zák.), ale v souzeném případě nejde o smlouvu ryze domovnickou, neboť s ní nerozlučně spojena jest další smlouva služební, podle které se žalobce za úhrnnou odměnu zavázal konati žalované za služebního poměru služby další s domovnickými pracemi nerozlučně spojené, jak ze zjištěných skutečností jest zřejmo. Že žalobce při počátku služebního a domovnického poměru byl zevrubně zpraven a poučen nejen svým předchůdcem ve službě, nýbrž i členy představenstva žalovaného spolku, o tom, že musí za odměnu shora uvedenou konati nejen domovnické, nýbrž i ostatní práce, jichž zvláštní odměnění žalobce žádá, a že práce ty nerušeně a bez uplatňování nároku na zvláštní odměnu za práce v § 6 odst. 1 cit. zák. uvedené konal, jest svědky zjištěno. Dokonce potvrdil Dr. L., že žalobce, opouštěje službu u žalovaného spolku, louče se se svědkem, prohlásil, že byl vždy spokojen a, nebýti nedorozumění s pí. F-ovou, nebyl by býval ze služeb žalovaného spolku vůbec odešel, což dle přesvědčení soudce zřejmě nasvědčuje tomu, že si žalobce byl vědom, že konal veškeré práce shora uvedené bez nároku na zvláštní odměnu. Že žalobce umýval okna, skleněné dveře a schodiště a práce v zahradě ústavu konal na zvláštní příkaz Anny F-ové, není zjištěno. Ani žalobní nárok na náhradu klíčného 4200 Kč, třebaže by byl co do výše poplatku přiměřený, není odůvodněn. Podle § 9 cit. zák. přísluší domovníku za každé otevření domu v době, kdy má býti dům dle schváleného domovního řádu uzamčen, odměna, nikoliv však proti majiteli

domu, nýbrž proti straně otevření žádající. Ostatně žalobce byl dle ujednání se žalovanou stranou povinen otevírati dům chovancům ústavu bezplatně a jest to ostatně v ústavu toho druhu, jak zjištěno posudkem znalců, obvyklé. O d v o l a c í s o u d napadený rozsudek potvrdil.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc soudu prvé stolice, by, doplně řízení, znovu rozhodl.

D ů v o d y:

Zákon ze dne 30. ledna 1920, čís. 82 sb. z. a n. rozeznává povinnosti domovníkovy, t. j. takové, jež z domovníckého poměru nutně vyplývají a nevyžadují zvláštní ujednání (§ 5, 6/1), a jiné úkony, t. j. služby, jež domovník koná kromě prací domovníckých (§ 6 odst. (2) cit. zák.). Pokud se týče ryze domovníckých prací, jest odměna za ně ustanovením §§ 8 a 9 zákona blíže upravena. Ohledně jiných služebních úkonů ustanovuje (2) odst. § 6, že domovníci nejsou povinni je konati zdarma a že jim za ně přísluší úplata podle mzdy v místě obvyklé. Nárok na tuto odměnu nelze podle § 15 ani úmluvou stran vyloučiti neb obmeziti. Z toho, co dosud uvedeno, vyplývá, že lze platně uzavříti smlouvu, podle níž se domovník zavazuje za úhrnkovou odměnu konati vlastníku domu za trvání domovníckého poměru i další služby k ryze domovníckým povinnostem nenáležející, jen tehdy, jsou-li tyto zvláštní služby v úhrnkové odměně přiměřeně honorovány. Smlouva tomuto požadavku nehovící je podle § 879 obč. zák. nicotná a domovník může se domáhati náhrady za tyto zvláštní úkony na druhé straně, jimiž je tato obohacena, prokáže-li, že všemi výhodami mu udělenými nebyl v náležitě výši odměněn, že mu totiž kromě úplaty za domovnícké práce bylo méně zapláceno, než činí mzda za tyto další úkony v místě obvyklá. Ustanovení § 6 (2) zákona bylo v prospěch zaměstnanců vydáno z důvodů sociálně-politických (veřejného zájmu), z čehož plyne, že domovník za pracovního poměru se výhody (úplaty) ani platně nemůže zříci. Bylo proto k spolehlivému posouzení rozepře nezbytně třeba, by tyto otázky byly probrány a by bylo přesně zjištěno, konal-li žalobce všechny ony práce, jejichž zaplacení se domáhá, spadají-li konané práce v rámc domovníckých prací ve vlastním smyslu slova a, není-li tomu tak, zda práce mimo rámc domovníckých úkonů žalobcem konané byly podle svrchu uvedeného měřítká přiměřeně odměňovány.

Zvláštní poznámky je ještě třeba ve příčině požadovaného klíčného. Uzavírání domovních dveří bylo nařízeno z důvodů veřejné bezpečnosti (viz dv. dekret z 3. července 1788 Krop XV. 668; nařízení ze dne 3. dubna 1855 čís. 62 ř. z.; viz též § 9 odst. 2 zákona čís. 82/1920 sb. z. a n.). Předpis znamená omezení volného nakládání vlastnictvím veřejnoprávní normou, z čehož plyne, že následky nemají stíhati vlastníka domu, nýbrž nájemce, jenž, ač předpis o uzavírání domovních dveří zná, pozdě se vrátiv domů dal podnět k tomu, by mu domovník dveře musel otevírati. Proto uděluje zákon (§§ 9 a 12) domovníku nárok na klíčné přímo a výlučně proti tomu, kdo si domovníkem dal dveře

otevřítí. Proti vlastníku domu byl by takový nárok jen tehdy opodstatněn, kdyby šlo o lidi jeho domácnosti nebo takové, kteří na jeho příkaz, s jeho svolením neb v jeho zájmu se měli dostavití do domu. Dotčený nárok domovníkův lze podle § 15 zákona jinak upravití jen písemní smlouvou a již z toho důvodu nelze přihlídnouti k námitce žalované strany, že žalobce měl ústní příkaz chovancům ústavu nebo, jak žalobce tvrdí, dokonce všem obyvatelům ústavu otevírati zdarma. Nižší soudy nezjistily kolikráte žalobce dveře otvíral před půlnocí, pokud se týče po půlnoci, kolikrát chovancům, za něž by ručil žalovaný spolek, a kolikráte jiným osobám, za něž podle toho, co svrchu uvedeno, spolek neručí, konečně je-li požadovaná odměna přiměřena, pročež řízení i v tomto směru vyžaduje doplnění.

Čís. 12896.

Nárok podle § 154 obč. zák. jest zcela samostatným nárokem, jenž přísluší rodičům i tehdy, když svým rodičovským povinnostem k dětem vůbec nedostáli.

Nárok podle § 154 obč. zák. přísluší i nemanželské matce proti nemanželskému dítěti.

(Rozh. ze dne 7. října 1933, Rv II 436/33.)

Žalobkyně, upadnuvší v nouzi, domáhala se na svém nemanželském synu placení výživného 100 Kč měsíčně. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Nesprávné právní posouzení věci (§ 503 čís. 4 c. ř. s.) spatřuje dovolatel především v tom, že jest mu uložena povinnost živiti žalobkyni, ač prý ho žalobkyně nikdy neživila. Leč nárok na slušnou výživu, jejíž přiznává § 154 obč. zák. rodičům upadnuvším v nouzi proti dětem, není protihodnotou nebo odměnou za to, že rodiče živili, vychovali a opatřili děti, nýbrž jest zcela samostatným nárokem, jenž přísluší rodičům i tehdy, když svým rodičovským povinnostem k dětem vůbec nedostáli. Jest tudíž okolnost, že se žalobkyně nikdy nestarala o žalovaného, pro posouzení závazku žalovaného nerozhodná a nelze proto v tom, že nebyl proveden o ní nabízený důkaz výsledkem stran, spatřovati neúplnost odvolacího řízení (§ 503 čís. 2 c. ř. s.). Dovolatel spatřuje dále nesprávné právní posouzení věci v tom, že výše výživného, přisouzeného žalobkyni, která jest jeho nemanželskou matkou, neodpovídá jeho výdělkovým poměrům. Leč neprávem. Závazek žalovaného poskytovatí žalobkyni slušnou výživu, jest jeho zákonným závazkem, třebaš byla žalobkyně jen jeho nemanželskou matkou (srov. čís. 11.058 sb. n. s.). Podle zásady vyslovené v § 1 zákona ze dne 16. prosince 1930, čís. 4 sb. z. a n. na rok 1931, jest žalovaný povinen vykonávatí podle možnosti a podle svých schopností takovou činnost,